

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Ecclesi[a]e sanctæ autoritate, & scriptorum ecclesiasticorum testimonio
comprobari, missam esse sacrificium. XI

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

secundū expositores dicti loci prophetici, per oblationē mūdā in
 omni loco offerendā: intelligit sanctissimū eucharistiæ sacramen-
 tū, omni mūditiā atq; puritate plenissimū. qd in omni terrarū pla-
 ga immolandū in ipso missæ officio: prophetæ oraculo præcūia-
 tur. Est igitur huiusmodi sacramentū, secundū ecclesiæ ritum cō-
 secratū: haud dubie sacrificium. ¶ Septima ratio. Qui inficiantur VII.
 sanctam eucharistiam rite in missa cōsecratā esse sacrificiū: dicāt
 uelim, quod ponunt esse sacrificiū nouæ legis propriū & peculia-
 re. Nō enim recte dixerint: nullum tale in lege euangelica esse sa-
 crificiū. quoniā eo dicto, & legem Christi sustollerent & eius sacer-
 dotiū: quorū neutrū (ut ante dictū est) sine sacrificio subsistere po-
 test. Neq; itidem uere dixerint, castigationē corporis aut oratio-
 nē uel eleemosynā, aut bonam quācunq; operationē: esse speciale
 nouæ legis sacrificiū. Quoniā ad ea bona opera facienda, non mi-
 nus obstringebant ante Christi in carnē aduentū obseruatores
 ueteris legis: q̄ nunc obligētur nouæ legis cultores. Quare quodq;
 eorū non potius dici debet euangelicæ legis sacrificiū: q̄ Mosaicæ.
 Insuper & laici & mulieres obligantur æqua cōstructione ad mor-
 tificationē carnis, orationē, pauperū subleuationē, & reliq; iustitię
 opa: atq; sacerdotes & uiri ecclesiastici. Nihil igit eorū, tale est sacri-
 ficiū: quod debeat p̄ solos sacerdotes euāgelicæ cōstitutionis pecu-
 liariter offerri, distinctū à Mosaicis ritus hostiis, quale tamē sacri-
 ficiū: in p̄sentia quærit. Et cū p̄ singula quis discusserit bonorum
 operum & hostiarū genera, nullum tandem inueniet nouæ legis
 singulare & unicū sacrificiū: quā oblationē panis sancti & calicis sa-
 lutaris, in missa fieri solitam. Est igitur sancta illa immolatio, uerū
 sacrificiū: & huiusmodi nomine honoranda. ut lex euangelica si-
 cut ab antiqui ritus lege est diuersa: ita quoq; diuersum ab eius ui-
 ctimis habeat sacrificium.

¶ Ecclesiæ sanctæ autoritate, & scriptorū ecclesiasticorū
 testimonio cōprobari: missam esse sacrificiū. Cap. XI.

T ne solis agatur rationibus res proposita. sed & so-
 lida atq; irrefragabili autoritate: nūc reliquum est
 eā fulcire & totius ecclesiæ & sanctorū patrū sentē-
 tiis, quas nec aduersarij queāt refellere. ¶ Seruata VIII.
 itaq; ordinis ad supra politas ratiōes denomiatiōe,
 y p̄ maiore

LIBER SECVNDVS

pro maiore memoriæ cōmoditate: sit hæc octaua ratio. **V**niuersalis ecclesiæ autoritas, hæc quæ astruimus etiã approbat sententiã: panẽ scilicet uitalem et calicem salutiferũ in missæ celebratiõẽ, eẽ sacrificiũ, quæ in orationibus secretis officij missæ, p̄fationẽ sacrã p̄xime antecedẽtibus: panẽ et uinũ altari supposita, appellat nũc hostiã, nunc uictimã, nunc sacrificiũ, nunc uero oblationẽ, numero singularitatis: ob mysterij peragẽdi integritatẽ et unitatẽ. Interdum aut̄ multitudinis numero, hostias, oblationes et sacrificia, materiã illã faciundæ cõsecratiõis nũcupat: ob geminas sacroꝝ signorũ ptes, panẽ et uinũ. In utraq; aut̄ appellatiõẽ, tũ attendit ecclesia non nudam consecrationis postea peragendæ materiã: sed et corporis et sanguinis dñici oblationẽ, sub illis signis facta consecratiõẽ futurã. In orationibus quoq; officij ecclesiastici missam cõcernentis, post cõmunionem dicendis, sacrum corpus dñicum & sanguinẽ iam oblata deo & sumpta à sacerdote: appellat eadem ecclesia catholica ijsdem nominibus, aut unitatis numero expressis: ut hostiam, uictimã, sacrificiũ, oblationẽ, propter identitatem & singularitatẽ eius qui oblatus est: dñi scilicet nostri Iesu Christi dei & hominis, aut pluralitatis numero designatis nominibus p̄dictis, idẽ sacramentũ uocat: ut hostias, uictimas, oblatiões, et sacrificia, p̄pter duas p̄cipuas integri sacrificij partes, ut puta sacratissimũ dñi nostri corpus et p̄ciosum eius sanguinem: quorũ utrunq;, in augustissimo missæ officio uere offertur. **Q**uemadmodũ idem eucharistiæ sanctæ mysteriũ, nunc sacramentũ dicitur in ecclesiasticis orationibus et canticis: ob ipius sacre synaxeos et cõmunionis unitatẽ atq; integritatẽ, nũc uero sacramenta dicuntur: ob sacrorũ signorum, quibus id obuelatur arcanũ & expletur, diuersitatẽ. **Q**uisigitur addubitet, ex ante dictis denominationibus ecclesiã sanctã aperte innuere: corpus & sanguinẽ dñicum in missa oblatum, esse sacrificium? ¶ **N**ona ratio. In ipso quoq; canone sacro missæ, ecclesia sancta antiquissimo usu iam diuissime obseruato: uenerãda illa signa excellentissimi mysterij, altari imposita, ante cõsecrationem uocat sancta sacrificia illibata, sacrificiũ laudis, oblationẽ quã se offerre cõtestatur: sub habitu dñe quadam & relatione ad ea augustissima signata, corpus dñi & sanguinẽ, quæ peracta consecratione, sub illis signis uerissime continetur. **P**ost consummatam uero cõsecratio-

cōsecrationē sanctissimi sacramēti: ipsa ecclesia in p̄dicti sacri cano-
nis contextu phibet se offerre diuinæ maiestati (ad sacratissimum
corpus & sanguinē dñicū, uenerabilibus illis signis ineffabiliter ob-
tecta, referēs suā mētē: eaq; signaculo crucis obsignans) hostiā pu-
ram, hostiā sanctā, hostiā immaculatā: panē sanctū uitæ æternæ,
& calicē salutis perpetuæ. In quibus sane uerbis, significatur aper-
tissime ipius panis supercælestis & calicis sancti oblatio, summę di-
uinitati facta: & proinde gloriosum Christi corpus & sanguis, tum
sub uelamine sacrorū signorū mirabiliter in altari subsistēs: esse ue-
rum sacrificium, deo tunc per ministeriū sacerdotis oblatū. Quam
quidem sententiā, quicūq; sacri canonis missæ uerba diligentius at-
tendunt: indubitatam tenēt, neq; hæsitant eandē esse, semperq; fu-
isse ecclesiæ catholicæ solidā determinationē. Quā nunc trahere
in dubiū, adducereq; in disceptationem aut impugnare debet ne-
mo: qui cum tota ecclesia de altissimo hui⁹ sacramēti mysterio re-
cte ac syncrere uoluerit sentire, seq; legitimū & nequaq; degene-
rem ecclesiæ filium proderet. ¶ Decima. Eandē præterea sententiā
comprobant suis scriptis plurifariā sancti patres: uirtute & doctri-
na præstantissimi. Ex quorū nūero nunc ante omnes prodeat bea-
tus pater Augustinus: in decimo libro de ciuitate dei, cap. uicesi-
mo dicens. Per hoc, & sacerdos est ipse offerens: ipse & oblatio.
Cuius rei sacramētū: quotidianū esse uoluit ecclesiæ sacrificiū, cū
ipius corporis ipse caput: & ipius capitis ipsa sit corpus. tā ipsa p̄ ipm:
quā ipse per ipam fuetus offerri. Hæc ibi. Sed quod obsecro est q̄
tidianū ecclesiæ sacrificium: nisi sanctissimum corporis & sangui-
nis dominici sacramētum: quotidie ab ecclesia in missa offerri so-
litum? Quomodo etiam ipse Christus per ecclesiam cōsuetus est of-
ferri: nisi in sacratissimo missæ mysterio, ubi gloriosum eius corp⁹
& sanguis sub panis & uini speciebus offeruntur? Rursus idem in
uicesimosecundo eiusdē operis libro, cap. decimo ait. Nos autem
martyribus mostris, nō tēpla sicut dñs: sed memorias sicut homini-
bus mortuis, quorū apud deū uiuunt spiritus, fabricamus. Nec ibi
erigim⁹ altaria, in qbus sacrificemus martyribus: sed uni deo & mar-
tyrū & nostro, sacrificium immolam⁹. Ad quod sacrificiū, sicut ho-
mines dei, qui mundum in eius confessione uicerunt: suo loco &
ordine nominantur, non tamen à sacerdote qui sacrificat, inuocā-

x.

Augustinus.

Idem.

LIBER SECVNDVS

tur. Deo quippe, nō ipsis sacrificat: q̄uis in memoria sacrificet eorū, quia dei sacerdos est: non illoꝝ. Ipsum uero sacrificiū, corpus est Christi: quod non offertur ipsis, quia hoc sunt & ipsi. Hæc Augustinus. Quid aut̄ hoc testimonio apertius haberi potest aut certius: quo dicit eximius ille splendor eccl̄iæ, corpus Christi esse ip̄m sacrificiū: quod scilicet sacerdos ecclesiasticus deo sacrificat & offert in celebratissimo missæ mysterio? Potius ne beato Augustino illud religiose & probe asserenti, habēda est fides: q̄ Luthero, idē impie atq; improbe diffitēti? ¶ Undecima ratio. Accedit & consonat supradictis, eiusdē probatissimi authoris sententia in Enchiridio: ubi ait. Neq; negandū est, defunctorū animas pietate suorum uiuentiū releuari: cum pro illis sacrificiū mediatoris offertur, uel elemosynæ quæ in ecclesia fiunt. Sed profunt eis, qui cū uiuerent: hæc sibi ut postea possint prodesse, meruerūt. Et paulo post. Cum ergo sacrificia siue altaris siue quarūcunq; elemosynarum pro baptizatis defunctis offerunt: pro ualde bonis, gratiatū actiones sunt. pro nō ualde malis: propitiatiōes sunt. pro ualde malis, etiam si nulla sunt adiūmēta mortuorū: qualescunq; uiuorū cōsolationes sunt. Hæc ille. Quod aut̄ est sacrificiū mediatoris, aut quæ altaris sunt sacrificia, secundū mentē Augustini. in loco citato: nisi oblatio panis uiuifici & sacri calicis dominici in ip̄o missæ mysterio? Illud igitur sacramentū: ex eiusdē sententia uere est & dici debet sacrificiū. ¶ Duodecima. Cum dominus per prophetā in psalmo, legis euāgelicæ grām amplissimā mūdo manifestandā referans: se repudiaturū ueteris legis hostias perhibuisset, his uerbis. Non accipiam de domo tua uitulos: neq; de gregibus tuis hircos, & alijs tum præcedētibus tū sequētibus: subiungit id oblatiōis genus, quod sibi uult earū loco immolari, dicens. Immola deo sacrificiū laudis: & redde altissimouota tua. Et iterū eodē in loco. Sacrificiū laudis honorificabit me: & illiciter, quo ostendā illi salute dei. Per sacrificiū aut̄ laudis, ibidē intelligūt graues & eruditi illius loci expositores, & in primis Nicolaus Liranus, diligentissimus totius sacre scripturæ ad literā explanator, & nō asperandæ authoritatis: oblationē preciosi corporis & sanguinis dñici in ip̄o missæ mysterio: in laudē, gloriā & honorē diuini nominis, factā. In cuius rei fidem ac robur: in sacro canone missæ, sanctissima illa immolatio

XI
Augustinus.

XII.

Psalm. 49.

Nicolaus
Liranus.

molatio sacramenti eucharistiæ, sacrificiū laudis appellat: cum post factā uiuentiū cōmemorationē, subiungit sacerdos. Pro quibus tibi offerimus, uel qui tibi offerunt, hoc sacrificiū laudis: pro se suisq; omnibus. Est igitur ex scripturæ diuinæ testimonio, accedēte sacrorum eius interpretū sententia, & totius ecclesiæ authoramēto: sancta illa hostia in missæ celebratione cōsecrata, uerū sacrificiū, & ita debet appellari. ¶ Decimatertia ratio. Sanctus itē Cyprianus, cū doctrina singulari tum martyrio insignis: eandē comprobat assertionē. potissimū in epistola ad Cæciliū: quæ secūdi suarū epistolarū libri est ordine tertia: ubi nō semel sed sæpenumero: ipsum dominici corporis & sanguinis sacramentū appellat sacrificiū. Ita em̄ circa ipsum prædictæ epistolæ exordiū scribit. Quoniā quidā uel ignoranter uel simpliciter in calice dominico sanctificando & plebi ministrando non hoc faciunt quod Iesus Christus dominus & deus noster, sacrificij huius author & doctor, fecit & docuit. religiosum pariter ac necessarium duxi ad te literas facere. Vt si quis in isto errore adhuc teneat: ueritatis luce perspecta, ad radicē atq; originē traditionis dominicæ reuertatur. Deinde paucis interiectis ostendens in Melchisedech, sacrificij dominici præfiguratū esse sacramentū: ait. Nam quis magis sacerdos dei summi: q̄ dominus noster Iesus Christus, qui sacrificiū deo patri obtulit. Et obtulit hoc idem quod Melchisedech obtulerat, id est panē & uinū: suū scilicet corpus & sanguinē. Rursum paulo post idem Sed & per Salomonē spiritus sanctus typū dñici sacrificij præmōstrat immolatæ hostiæ & panis & uini: sed & altaris & apostolorū faciens mentionē. Sapientia (inquit) ædificauit sibi domū: et subdidit columnas septē. Mactauit hostias suas, miscuit in cratere uinū suum: et parauit mensam suā. Et misit seruos suos: conuocans cum excelsa prædicatione ad craterē, dicens. Qui est inspiens declinet ad me, et indigētibus sensu dixit. Venite et edite de meis panib⁹: et bibite uinū quod miscui uobis. Itē nōnullis interpositis: eodem in loco ait. Vnde apparet sanguinē Christi nō offerri: si desit uinū calici. nec sacrificiū dñicum legitima sanctificatione celebrari: nisi oblatio et sacrificiū nostræ responderit passioni. Quomodo autem de creatura uitis nouum uinum cum Christo in regno patris bibemus: si in sacrificio dei patris et Christi. uinum nō offerimus, nec

XIII.
Cyprianus.

Gene. 14.

Prover. 9.

Matth. 26.

calicē domini dñica traditione miscemus: Hęc Cyprian⁹. Ecce in singulis locis modo citatis, uocatur ab exitio illo authore sacramētum corporis & sanguinis domini, sacrificium. nec non in cōplu- sculis alijs sequentibus locis eiusdē epistolæ: que tota est succulen- ta, salutarisq; doctrinæ refertissima. ¶ Prolixum certe foret & ni- mis opus: sanctorū patrum Hieronymi, Gregorij, Chrysostomi, Bernardi & ceterorū testimonia idē cōprobantia: hic in medium afferre, quæ studio lectori, sacra eorū opa sedulo exercitio euo- luenti: protinus obuia erūt, atq; ad manū occurrēt. Ab illis igit ci- tandis super sedentes: alia adhuc uia rem propositā fulciamus.

¶ Sanctionū etiā pōtificiarū iurisq; canonici testimonio ostē- di: qd sacramētū eucharistiæ in missæ celebratiōe ob- latū, sit uez & singulare sacrificium. **Cap. XII.**

Pæterea ut solidius accipiat robur & firmi⁹, idipm de quo disserimus negocium: iuris etiam pontificij autoritate, in præsentia corroborandum est, dige- stis in ordinē illius testimonijs. ¶ Sit igitur hæc de- cima quarta ratio. In epistolis decretalib⁹, titulo de

XIII.

Innocenti- us tertius.

summa trinitate & fide catholica, cap. firmiter credimus, ita dicit Innocentius tertius in concilio generali, Vna uero est fidelium uni- uersalis ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur; in qua idem ipse sacerdos est sacrificiū, Iesus Christus. Cuius corpus & san- guis in sacramēto altaris, sub speciebus panis & uini ueraciter con- tinent: transubstantiatis pane in corpus & uino in sanguinē pote- state diuina. Vt ad perficiendū unitatis sacramētū, accipiamus ipsi de suo: quod accepit ipse de nostro. Hęc ibi. Sed quo nam pa- cto Christus ipse, summ⁹ sacerdos secundū ordinē Melchisedech, nunc est sacrificium: nisi quoniam ipse deo offertur in sacro san- cto missæ officio, panis & uini ad opertus integumento? Nempe non est ipse nunc sacrificiū, quoniā seipsum in cruce obtulerit pro nobis (quāuis in hora amarissimæ suæ passionis fuerit secundū eā rationē & sacerdos & sacrificiū: at semel tantū oblatū, & nunq; eo modo iteratū) sed quoniā sacratissimū eius corpus et sanguis offe- runt sub mysticis signis in sancto altari. Est igitur huiusmodi obla- tio: uere sacrificiū. ¶ Decima quinta: In libro etiā decretorū, distin- ctione nonagesimatertia, cap. peruenit, hæc cōcilij Niceni assert

XV.

sententia